

הבדלי תרבות

עצות ליצירת רקע תרבותי לדמותך

מאת ערן אבירם, בשיחות עם בן שלום

תיאורי הגזעים המופיעים בפרק 3 בספר החוקים

לשחקן יוצרים אשליה שהגזע כולו חולק תרבות משותפת, ושהלך הרוח של כל החברים בו זהה. למעשה, אין דבר כזה "תרבות גזעית"; אם תסתכלו על עולמנו, בו יש רק גזע אחד – בן אנוש כמובן – תראו אלפי תרבויות שונות. תרבות היא דבר מקומי, וכל גזע יכול להכיל מגוון תרבויות רב. דמותך מגיעה מאחד מהם.

ההבדל התרבותי שבין עמים שונים (גם מאותו הגזע) יכול להיות קיצוני. התרבות בה אתה גדל מעצבת את ערכיך ואת דעותיך, ובמידה מסויימת אפילו את נתוניך הפיזיים. כל מבטך על העולם עובר דרך ה-"משקפיים התרבותיים" שלך. שני אנשים שונים, המגיעים מתרבויות שונות, עשויים להסתכל על אותו דבר בדיוק ולטעון לשני דברים שונים לחלוטין. לדוגמא, הירח: "גוש אבן במסלול סביב כדור הארץ", היית אומר, ואילו אשורי עתיק היה נותן דעה אחרת: "אלת הלילה". בעוד שבעולמנו שלנו הפיסיקה נוטה לנצח, בעולם הפנטזיה הכל יכול להיות. כל תרבות נותנת תשובות שונות להגדרות מופשטות (מהו יופי? מהו צדק?) וקוסמולוגיה (מהי השמש? מדוע מתקיימות עונות השנה? כיצד התחיל היקום? מה מקומו של האדם בכל העסק?). לכל תרבות יש תשובות משלה, שלפיהם רואים החברים בה את העולם.

לכן, חשוב לדעת מהם המאפיינים של תרבות הבית של דמותך. התרבות קובעת כיצד דמותך תראה את העולם, לפחות בתחילת דרכה. ככל שדמותך תתפתח ותחוה הרפתקאות, היא תראה דברים רבים ומופלאים במהלך שיטוטיה בעולם, ודעותיה עשויות להשתנות.

ערכיה של תרבות הבית

להלן מספר ערכים הנפוצים בתרבויות רבות בעולמנו: "כבד את דבריהם של הזקנים יותר מכל", ולעומתו "כבד את דעותיהם של האנשים שזהו מקצועם (קוסמים, סוחרים)"; "האנושות מתדרדרת לקראת

כליון, וגורל זה נקבע על ידי האלים בתחילת הזמן" לעומת "בעתיד ישלחו האלים משיח שיגאל את העולם"; "החיים הם שדה קרב, ועליך להילחם או למות" לעומת "אל תפגע בי ואני לא אפגע בך". ערכים אלו, ועוד, קבועים עמוק בתוך ליבה של הדמות. אלו הם הדברים בהם היא מאמינה, וחושבת אותם לנכונים, על פי הם היא מתנהגת בחיי היום-יום וגם במצבים קשים וקיצוניים.

לגזעים שונים עשויות להיות הגדרות שונות לחלוטין לגבי הערכים התרבותיים. עם קסום החי ביערות בהרמוניה עם הטבע יפתח את העקרון, "הצומח גדול ואדיר מהחי, יש לתת לו כבוד רב". דמותך, המסתובבת בעולם, תתקל מדי פעם בחוטבי עצים. יהיה עליה להבליג ולנשוק את שפתייה, או להשמיע מחאה קשה או אפילו למוע מהם את עבודתם באופן פיזי. אך מה היא תגיד על חומות עץ? האם זהו חילול הקודש ועל כן יש להשמידו, או שמא הפעם יש לוותר מאחר וזאת היא ההגנה היחידה של תושבי הכפר כנגד זאבים? קונפליקטים אלו מפתחים את ראיית העולם של הדמות, ומוציאים אותה אט-אט מהקבעון התרבותי הראשוני.

גזע תת קרקעי ימציא את העקרון "האדמה היא קדושה ואין לעזוב אותה". בשבילו, ספינת אוויר היא עלבון נוראי, והוא יתפלץ מהחוצפה הנוראית של בונייה. אם הוא מתון, אולי ילמד לכבד את דעותיהם של אחרים לגבי הקדוש לו מכל, אבל לא סביר שיסכים להניח את רגלו על הספינה.

לחילופין, ישנן גם דמויות הפוכות לגמרי, חסרות כל קיבעון מחשבתי. הן חופשיות כל כך בדעתן, עד שהן סופגות את הערכים המקומיים ומחליפות אותם בשלהן. אלו הן דמויות שדעתן משתנה כמו הרוח, והן מתאימות את עצמן לאופנה החולפת.

הגדרות מופשטות: מהו יופי? ייתכן שיופי הוא הרגע הבודד והמושלם, אותו הדמות מחפשת כל חייה; מעשה אומנות מדהים, מעשה ידי אדם; או מראה טבעי ועוצר נשימה. כיצד משיגים יופי? גזע של יצורים הקשורים לטבע עשויים לטעון שהיופי הוא מטרת קיומו של היקום. בני אדם סוחרים יגידו כי הוא תופעת לוואי

שימושית, שעוזרת להם להרוויח כסף. מהו צדק? חברות רבות מבססות את הצדק על כבוד. העונש על מעשים כנגד השבט הוא גלות. אולי דמותך דוחה את ערכי הצדק של תרבותה המקורית, והיא מסתובבת בעולם ומחפשת צדק אמיתי. או שהיא לועגת לצדק באשר הוא, ומאמינה רק בעצמה. כהנים רבים יטענו שהצדק מגיע מהאלים, וכי דבריהם הוא חוק. דמותך עשויה לצאת אל העולם כדי לקדם את דבר האל הצודק ולהביאו לבורים החשוכים, או אולי להיפך: כוהן שמרגיש שאלוהיו בגד בו, והעניש אותו על אף שנות מסירות רבות. מועצת הנסיכים השולטת במדינה תטען שהצדק מגיע מהאדם. דמותך עשויה להיות אביר אמיץ, היוצא לקדם את ערכיו "האמיתיים והצודקים" של בית המלוכה שלו, ולהלחם בכל אשר יתנגד לכך.

קוסמולוגיה: דמותך היא אשף המאמין בכוח המוחלט של האלכימיה והקסום, ומסרב להקשיב לקשקושים אודות רוחות טבע. לעומתו, השאמאן השבטי מדבר עם הרוחות של העצים והאדמה על בסיס יומיומי, ויודע כי הם אלו ששולטים בעולם סביבו וכל תופעה קסומה הינה השלכה של רצונם. פילוסופים מכובדים יפתחו תאוריות מורכבות אודות העולם הטבעי, הטוענות לכך שלכל עצם יש תכלית, והוא שואף להגיע למטרתו. האם דמותך היא עצם שכזה, שלא מצא עדיין את תכליתו, ולכן הוא מסתובב בעולם?

היחס לתרבויות אחרות: הרפתקנים נוטים להסתובב במקומות מרוחקים עד מאוד מביתם, ולהתקל באוכלוסיות של גזעים מוזרים. מן הסתם, יהיה ביניהם מעט מאוד מן המשותף. אדם המאמין אמונה עזה בעקרונותיו עשוי להילחם עליהם, אפילו במחיר חייו. הכוהן שמנסה לקדם את דתו יהיה מוכן ללכת עד כמה שידרש על מנת לשכנע את כל שהוא פוגש באמיתות דתו. הברברי קנאי לא פחות לגבי עקרונותיו, רק בתחום אחר: כאשר יאשימו אותו בגניבה הוא יתקעס כל כך על העלבון הנורא כנגד כבודו, שהוא יכה מיד במאשים. גם לגנבים יש כבוד מסוים ביניהם, ושבירתו של החוק הבלתי כתוב הזה, למשל על ידי הלשנה לשלטונות לגבי חבר גנב, תביא על דמותך את זעמן של גלדות הגנבים. לכל אחד יש משהו שחשוב לו יותר מכל, ועליו הוא לא יוותר.